

1. Радхакришнан С. Индийская философия, тт. 1, 2. – М.: Изд-во иностранной литературы, 1956-1957. – Т. 1 – 623 с., т. 2 – 731с.;
2. Radhakrishnan S. The Brahma Sutra. The Philosophy of Spiritual Life. Transl. with an introd. and notes by S. Radhakrishnan. – New York: Harper, 1960, 606 p.;
3. Radhakrishnan S, The Hindu View of life. – London: Allen & Unwin, 1954, 133 p.;
4. Radhakrishnan S. Recovery of Faith, – Delhi: Orient Paperbacks, 1987, 187 p.

Олена Рошка

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара

ЕЗОТЕРИЧНІ ЗАСАДИ ХАРАКТЕРНИЦТВА (ФЕНОМЕНУ УКРАЇНСЬКОГО КОЗАЦТВА)

Кожен народ на планеті унікальний та неповторний, і водночас він є невід'ємною частиною єдиного людського співтовариства. Якщо людина забуває власне коріння, це збіднює історію людства. Український народ у світовій спільноті посідає своє, визначене Богом гідне місце. І в цьому неабияка заслуга козацтва, формування та еволюційний розвиток якого пов'язані з основними подіями історії нашої країни та становлення Європи. Шлях вітчизняного козацтва – це перебіг перемог та трагедій, злетів та падінь. У XVII-XVIII ст. українське козацтво було не тільки національними збройними силами, але й головним фундатором української держави. Досліджуючи його, ми збагачуємо наші історичні знання і зміцнюємо науковий фундамент сучасного процесу державотворення. Народ, що має важку, але гідну історію, пам'ятає своє минуле, вартий достойного майбутнього.

Особливе місце в українському козацтві посідали характерники. Витоки характерництва йдуть ще з часів великого переселення арійських племен з України в Індію. У Ведах, давніх арійських писаннях, говориться, що у складі другої касти кшатріїв-правителів-воїнів існують загони, основу яких складають махаратхи - могутні воїни, здатні поодинці боротися проти тисяч. Лише вони володіли всіма п'ятьма видами зброї: зброєю для індивідуального поединку (мечі, палиці); зброєю типу списів, котрі тримають в руках або метають; «муктами» – знаряддям для метання стріл; «янтра-муктами» – великими металевими машинами; містичними стрілами «астрами», зарядженими духовною енергією ведичних мантр. Оскільки префікс «ма» в санскриті означає «великий», то «харатхи» і є ті самі характерники – магичні воїни, які володіють надзвичайним бойовим мистецтвом. [3, с.2]

Характерники мали глибоку віру в Бога, у самих себе, а також у долю – у ці три засади світу. Розвиток внутрішньої сили відбувався безпосередньо через отримання таємних знань. Усвідомлюючи єдність з Богом, характерник очищував душу, встановлював контроль над внутрішньою силою, заспокоював розум. Вони вважали своє тіло безсмертним. Знання приходили з одночасним розвитком розуму та сили. Енергію, внутрішню силу, міць характерники отримували завдяки приєднанню до божественної енергії Всесвіту. Внутрішній

девіз характерників: „Хто діє проти мене – той діє проти Бога”. Цей принцип переформується з основним принципом айкідо: „Коли супротивник тільки вирішив на мене напасти, він вже переможений” [1, с.320]. Засновник айкідо Уесіба Моріхей зазначав: „Справжнє військове мистецтво не має нічого спільного з фізичною силою, необхідною лише для того, щоб звалити супротивника, ні тим більше з будь-якою смертельною зброєю, що руйнує світ. Справжнє військове мистецтво, уникає жорстокої боротьби, регулює всесвітнє кі, зберігає світ, дозволяє рости та розвиватися усьому в природі. Таким чином, вправи у будь-якому виді бойових мистецтв не повинні бути самоціллю для знищення супротивника, а, навпаки, повинні створювати у нас почуття любові та поваги до оточуючих. Хто оволодіє таємницею айкідо у Всесвіті та у собі, той може сказати про себе: „Всесвіт – це я”. Ось чому, коли супротивник намагається на мене нападати, він зіштовхується зі самим Всесвітом, гармонію якого він хоче зрушити” [1, с.320].

У першу чергу, характерники загартовували волю. Перемога характерника в бою – це не просто думка або зусилля. Земні бажання пов’язані із сумнівами щодо сили власної волі. Характерник не має бажань. Він воліє – і все здійснюється згідно його волі. Тому характерник не робить зусиль. Його воля спричиняє спонтанний ефект. Вимагати результату безпосередньо в умовах бою – це невігластво. Час, простір та причинні зв’язки усіх подій визначені Всевишнім ще з початку життя. Необхідно звертати увагу не на час, простір та причинність, а на волю, надаючи кінцевий результат Богу, котрий є і вашою власною всемогутньою, всюдисущою та всезнаючою сутністю.

Про характерників згадували у своїх творах М. В. Гоголь, Т. Шевченко, Д. І. Яворницький та ін. Характерниками в давні часи вважали, насамперед, воїнів, наділених надзвичайними можливостями. Д.І.Яворницький в "Історії запорізьких козаків" писав, що серед запорізьких козаків були так звані "характерники", котрих ні вода, ні шабля, ні звичайна куля, крім срібної, не брали. Вони могли відмикати замки без ключів, плавати човном по підлозі, як по морських хвилях, переправлятися через ріки на повстині чи рогожі, брати голими руками розпечені ядра, бачити на кілька верстов навколо себе за допомогою особливих знарядь, жити на дні ріки, залазити у міцно зав'язані чи навіть зашиті мішки й вилазити з них і т. ін. [4]. Характерництво було мистецтвом, завдяки якому воїн міг змінювати подобу, ставати невидимим, читати людські думки, бути невразливим для зброї. Саме характерники навчали решту козаків розбиратися у властивостях природи та використовувати їх на свою користь. Справжнє військове мистецтво саме і складається із знання багатьох важливих закономірностей і секретів та правильного їх використання. Як, наприклад, підкрастися до ворожого стану непомітно, не розполохавши при цьому птицю чи звіра, що можуть тебе виказати? Як заховатися в очереті серед хмар кусючої мошкари і годинами там лежати не видаючи себе ні єдиним рухом? Треба натертися певними настоями рослин або навіть дьогтем чи мокрою глиною, - і мошкара обминатиме тебе десятою дорогою, а твої вороги опухнуть від її укусів, шукаючи тебе. Як перебратись через болото, не втопившись у небезпечній трясовині? Як в польових умовах гоїти рани, як

тамувати голод і спрагу, як ефективно захищатися від ворожої зброї, як правильно маскуватися?

Характерниками ставали, як правило, люди з унікальними екстрасенсорними здібностями, зі схильністю до навіювання, гіпнозу, яснобачення, телекінезу та телепатії. Це були представники особливого вищого стану козаків, наділених таємними військовими знаннями та посвячених у магичні ритуали та обряди. Проте ритуали ці були нічим іншим як унікальною і надзвичайно складною системою психофізичної підготовки воїнів. Тому ми заперечуємо зв'язок характерництва з нечистою силою.

Викликають інтерес також запорізькі терміни «галдовник», «голдовати». Ще за часів Київської Русі ці слова означали: скласти васальну присягу на вірність, присягнути. На Запорізькій Січі "галдовником" називали посвяченого у таємниці характерництва воїна, нижчого за рангом, ніж характерник. Один з козацьких нащадків (дід Онисим Петренко, село Балабино, 24 лютого 1885 р.) згадує: „Запорожці були лицарі і великі галдовники. Куля їх не брала, на Дніпрі, було, прострелять повсть і йдуть. Катерина хотіла повернути їх під свою владу, а вони не схотіли. Щоб показати силу, прокинули повсть на морі, набрали землі в чоботи, горілки в баклаги і подалися в Туреччину. Пливуть собі та співають” [2, с.96].

Основна мета вчення і життєвої практики характерників була і є – жити в гармонії з природою та з навколишнім середовищем. Як і багато тисячоліть тому сучасні характерники починають ранок молитвою: „Господи! Нехай буде мир и світло небесам; нехай буде мир воді; нехай буде мир Землі; нехай буде мир усім істотам, нехай буде радість усім істотам!”

1. *Долин А.А., Попов Г.В.* Кэмпо – традиция воинских искусств. – М.: Наука, 1992;
2. Народна пам'ять про козацтво. – Запоріжжя: „Інтерну”, Запорізький центр, 1991;
3. *Шолов Ю. О.* Арійські традиції запорожців // Козацьке лицарство - основа національного виховання. - К.: МАУП, 2004. - С. 7-14;
4. *Яворницький Д. І.* Історія запорозьких козаків.. - К.: Наук. думка, 1989-1991.- Т. 1-3.